

NOTAT

Til Folketingets Europaudvalg

18. december 2009

Kopi sendes til Folketingets Kulturudvalg til orientering

Supplerende grundnotat vedrørende Kommissionens meddelelse om ophavsret i videnøkonomien KOM (2009) 532

Der henvises til tidligere fremsendte grundnotat af 11. november 2009.

Som det fremgår af det tidligere fremsendte grundnotat, har Kommissionens meddelelse været sendt i bred national høring hos en række interesseorganisationer, virksomheder og myndigheder. En oversigt over de hørte fremgår af det tidligere fremsendte notat. Der er modtaget 23 høringssvar fra interesseorganisationer og virksomheder, hvoraf 10 har indeholdt konkrete bemærkninger.

Nedenfor følger en oversigt over de interessenter, som har fremsendt høringssvar. De høringssvar, som indeholder konkrete bemærkninger til meddelelsen er fremhævet med fed skrift.

- Lægemiddelindustriforeningen (28/10-2009)
- Dansk Firmaidrætsforbund (29/10-2009)
- Finansrådet (2/11-2009)
- Patent- og Varemærkestyrelsen (2/11-2009)
- Domstolsstyrelsen (3/11-2009)
- Dansk Blindesamfund (4/11-2009)
- Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening (4/11-2009)
- Nota (9/11-2009)
- DR (10/11-2009)
- FDIH, Foreningen for Distance- og Internethandel (11/11-2009)
- Kulturministeriets Rektorer (11/11-2009)
- Danske Universiteter (13/11-2009)
- Statsbiblioteket (16/11-2009)
- Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling (16/11-2009)
- Biblioteksparaplyen (16/11-2009)
- Danske Handicaporganisationer (17/11-2009)
- Advokatsamfundet(Advokatrådet) (17/11-2009)
- Det Danske Filminstitut (17/11-2009)
- Det Kongelige Bibliotek (17/11-2009)
- Dansk Forfatterforening, Danske Skønlitterære forfattere og Forlæggerforeningen (17/11-2009)
- Forbrugerrådet (18/11-2009)
- Kulturarvsstyrelsen (19/11-2009)
- Gramex (20/11-2009)

I høringssvarerne fremhæves følgende:

Dansk Blindesamfund

Høringssvaret fra Dansk Blindesamfund relaterer sig til meddelelsens afsnit om handicappede (afsnit 3.4).

Dansk Blindesamfund finder ikke, at Kommissionens henvisninger til, at eksempelvis "licensaftaler bør overholdes..." etc. er tilstrækkeligt, hvis målsætningen er at efterleve intentionerne i handicapkonventionen, som der refereres til indledningsvist. Dansk Blindesamfund finder derfor, at ordet "bør" skal erstattes med "skal", hvis det skal have nogen værdi i praksis.

Af meddelelsen fremgår, at rettighedshaverne skal sikres et passende vederlag for brugen af deres værker. Dansk Blindesamfund har hertil bemærket, "at dette naturligvis er rimeligt, så længe man ikke sender regningen videre til os, de handicappede medborgere". Der henvises herefter til handicapkonventionens artikel 21, hvoraf det bl.a. fremgår: "at information til den brede offentlighed gives til personer med handicap i tilgængelige formater og ved hjælp af teknologi, der er passende for forskellige typer af handicap, inden for en rimelig tid og uden yderligere omkostninger".

Dansk Blindesamfund påpeger, at der i meddelelsen refereres til en forældet teknologi flere steder, nemlig lydbånd, at kassettebånd ikke produceres længere, og at de er erstattet af cd-formatet "Daisy".

I forhold til terminologien anbefaler Dansk Blindesamfund i høringssvaret, at udtrykket "svagsynet" anvendes i stedet for "svagtseende", da det er den betegnelse, der anvendes i den danske oversættelse af WHO's klassifikation af synshandicap.

Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening (DRRB)

Høringssvaret fra DRRB relaterer sig til meddelelsens afsnit om forældreløse værker (afsnit 3.2).

DRRB anfører, at deres medlemmer – særligt reklamebureauerne – ofte anvender beskyttede værker i deres kampagner, og at de indimellem støder på forældreløse værker, hvor de leder efter ophavsmanden forgæves. Det pågældende værk fravælges således typisk til fordel for et værk, hvor det er muligt at klare rettighederne.

I høringssvaret bakker DRRB op om, at der åbnes op for brugen af forældreløse værker. DRRB peger samtidig på nogle forhold, som er vigtige at få afklaret i den sammenhæng. For det første skal det være klart, hvad der skal til, for at man kan bruge et forældreløst værk, f.eks. at man efter en omhyggelig, forgæves eftersøgning ikke har kunne finde ophavsmanden. For det andet bør man ikke kunne stilles hverken strafferetligt eller erstatningsretligt til ansvar, hvis man har benyttet et forældreløst værk. Det tredje og sidste punkt, der bør stå klart, er, hvad rettighedshaver kan stille af krav, hvis vedkommende pludselig dukker op. DRRB foreslår, at det kunne være begrænset til et rimeligt krav og inden for en bestemt periode efter offentliggørelsen af værket.

Nota

Høringssvaret fra Nota relaterer sig til meddelelsens afsnit om handicappede.

Nota finder, at formuleringen "navnlig de svagtseende" burde udvides til at omfatte de personer, der er omtalt i ophavsretslovens § 17. Ifølge Nota er der lidt over 20.000 Notabrugere, heraf er ca. 13.100 synshandicappede, 6.200 ordblinde og 1200 har et andet handicap, der berettiger dem til at blive brugere. Nota anfører, at de i dag oplever en stor tilgang af ordblinde, og at gruppen om få år forventes at være lige så stor som gruppen af synshandicappede. Af høringssvaret fremgår, at Nota finder det vigtigt, at teksten i meddelelsen ikke skal kunne opfattes som ulige behandling de forskellige handicapgrupper imellem – særligt fordi teksten henviser til FN-konventionen om handicappedes rettigheder.

Danmarks Radio

Danmarks Radio har ikke haft specifikke bemærkninger til meddelelsen, men henviser til sit høringssvar fremsendt i forbindelse med høringen om Kommissionens grønbog om ophavsret i videnøkonomien.

I forhold til bibliotekers tilrådighedsstillelse af værker vurderer DR, at de nuværende ordninger fungerer tilfredsstillende og sikrer alle relevante parter. På samme vis vurderer DR, at formidlingen af værker med henblik på undervisning er tilfredsstillende og tidssvarende reguleret i ophavsretslovens § 13.

DR peger på, at DR er storforbruger og skaber af ophavsretligt beskyttet materiale og er derfor interesseret i, at der sikres en ligevægtig balance mellem rettighedshaveres og brugers interesser. DR oplyser, at DR af den grund ser positivt på at udvikle modeller, der muliggør slutbrugerens adgang til at anvende lyd- og billedmateriale innovativt i et kontrolleret miljø.

Kulturministeriets Rektorer (KUR)

I høringssvaret anfører KUR, at det er positivt, at Kommissionen arbejder for en strategi, der kan fremme en enkel og direkte adgang til digital information på brugervenlige vilkår, samtidig med at rettighedshaverne sikres betaling.

KUR finder samtidig, at begrebet "Open Access" bør nævnes i meddelelsen, da det er et redskab til digital formidling af viden om forskning, der kan ske via selvbetjening. Herudover fremhæver KUR, at Open Access er indført som formidlingsprincip af de danske universiteter, ligesom det er indført i de universitets- og vidensmiljøer, Danmark normalt sammenligner sig med. Open Access bliver af universiteter m.v. forvaltet på vilkår som tilgodeser rettighedshaverne.

KUR bemærker hertil, at Kulturministeriets Forskningsstrategi fra marts 2008 anbefaler formidling via Open Acces.

Endelig henviser KUR til høringssvaret fra Danmarks Biblioteksskole, som KUR har indhentet bemærkninger fra:

Biblioteksskolen

Biblioteksskolen medsendte en rapport "Costs and benefits of Alternative Publishing Models: Denmark", som KUR og Biblioteksskolen mener, dokumenterer de økonomiske fordele ved at udvide brugen af Open Access.

I lighed med KUR finder Biblioteksskolen, at Open Access som mulig løsning bør nævnes i meddelelsen. Biblioteksskolen henviser til, at EU's videnskabsministre i slutningen af 2007 vedtog en plan for fremme af Open Access, og mener derfor, at det havde været naturligt at henvise dertil. Biblioteksskolen finder, at Open Access er en god forretning for Danmark, fordi fri adgang til forskningsresultater vil sætte skub i viden-samfundet.

Herudover henviser Biblioteksskolen til en nyligt afholdt "Open Access uge", som en række internationale organisationer indenfor forsknings- og uddannelsessektoren står bag, samt åbningen af en ny hjemmeside www.openaccess.dk. Open Access ugen skulle skabe opmærksomhed om behovet for fri adgang til videnskabelige artikler på nettet. Biblioteksskolen bemærker, at mange videnskabelige artikler i dag kun er tilgængelige for abonnenter på meget dyre udenlandske tidsskrifter. Selvom forskningen ofte er offentligt finansieret, er forskningsresultaterne ikke frit tilgængelige for hele samfundet og for andre lande, hvilket er et problem ifølge Biblioteksskolen – ikke mindst for udviklingslandene.

Danske Universiteter

I høringsvaret finder Danske Universiteter det positivt, at Kommissionen sætter fokus på de i meddelelsen opregnede emner og på den vigtige opgave, det er at afbalancere interesser mellem rettighedshavere og brugere. Danske Universiteter finder det ligeledes positivt, at forhold vedrørende biblioteker, forskning og uddannelse spiller en central rolle i meddelelsen, da det er centrale omdrejningspunkter for et universitets aktiviteter.

Danske Universiteter anfører i høringsvaret, at de håber, at der kan arbejdes i retning af en løsning på udfordringerne med øget behov for digitalisering og de dertil hørende rettighedsspørgsmål.

Herudover bemærker Danske Universiteter, at de kan støtte arbejdet for mere centraliserede organisationer, der forhandler og indhenter licensaftaler, således at området kan blive mere overskueligt og brugervenligt. Danske Universiteter finder det derfor positivt, at Kommissionen i meddelelsen tydeliggør, at man vil arbejde for, at universiteter-nes licensbyrde begrænses.

Endelig henviser Danske Universiteter til høringsvarene fra de enkelte universiteter, som Danske Universiteter har indhentet bemærkninger fra:

Syddansk Universitet

I høringsvaret bemærker Syddansk Universitet, at det er en stor udfordring, men også en vigtig opgave at afbalancere modstridende interesser, der er på rettighedshaversiden henholdsvis brugersiden, og forene disse interesser i et kompromis i form af udvidelser af eksisterende lovgivning. De bemærker ligeledes, at der er et stort samfundsmæssigt behov for det, og at det er vigtigt, at politik om ophavsret skal tage de udfordringer op, der er forbundet med den internetbaserede videnskabsøkonomi.

Syddansk Universitet finder, at bemærkningen i meddelelsen om, at det er afgørende for innovation, at rettigheder beskyttes behørigt, samt at der foretages en afbalancering af forskellige interesser, er et godt grundlag for det videre arbejde.

Ifølge Syddansk Universitet er det væsentligt, at man i EU-sammenhæng stiler mod løsninger, der placerer Europa som en frontløbende, central aktør i den globale videnskabsbaserede økonomi. Debatten omkring Googles digitalisering af bøger viser ifølge Syddansk Universitet, at der bør arbejdes hurtigt. Herudover finder Syddansk Universitet det vigtigt, at der ikke skabes barrierer for den frie adgang til viden.

Syddansk Universitet finder det væsentligt at få indført en ordening, hvorefter bibliotekerne får ret til at digitalisere fysisk materiale, samt til at formidle dette materiale til brugerne. De bemærker, at det vil være hensigtsmæssigt at indføre klare EU-regler på området, således at der ikke skal tages hensyn til landegrænser (inden for EU).

Ifølge høringsvaret finder Syddansk Universitet, at der bør indføres en mere smidig og mindre omkostningstung ordening, der tilgodeser samfundets behov for adgang til elektronisk materiale, men som samtidigt tager hensyn til rettighedshaverne. Hertil foreslår Syddansk Universitet ligesom Danske Universiteter, at der tilvejebringes en ordening med centrale organisationer, der forhandler og indhenter licensaftaler, ligesom der bør stilles krav om ensartethed i licenserne.

I relation til undervisning og forskning henviser Syddansk Universitet til, at det er vigtigt, at universiteterne har adgang til materiale til undervisere og forskere, uden at der i hvert enkelt tilfælde skal indhentes tilladelse eller indgås licensaftaler, da det er svært for bibliotekerne, undervisere og forskere at håndtere særligt pga. forskellige vilkår og regler for anvendelsen.

Statsbiblioteket

I høringsvaret anfører Statsbiblioteket, at udfordringerne i relation til biblioteker, arkiver og forældreløse værker fsva. ophavsretlige spørgsmål er løst i Danmark med indførelsen af den generelle bestemmelse om aftalelicens i ophavsretsloven.

Ophavsretslovens § 50, stk. 2 dækker såvel aftaler om projekter, hvor rettighedshaverne er kendte, som aftaler om projekter med forældreløse værker, hvor rettighedshaverne ikke kan identificeres eller lokaliseres.

Af høringssvaret følger, at Danmark pga. denne bestemmelse ikke har de samme problemer med digitalisering af ophavsretligt beskyttede værker som andre EU-lande.

Statsbiblioteket påpeger, at der på trods af den nye mulighed for generel aftalelicens kun er indgået få aftaler. Der henvises endvidere til, at Statsbiblioteket indledte forhandlinger med Copydan sommeren 2008 mhp. at få en aftale i stand om digitalisering af fremstilling af søgeindeks til ca. 1000 bøger, men at det endnu ikke er lykkedes dem. Det fremgår også af høringssvaret, at der er tale om et nyt område, og at ting tager tid, men at det samtidigt er vigtigt, at der hurtigt oparbejdes rutiner i disse sager, så aftalerne hurtigt kan indgås.

Ifølge Statsbiblioteket vil en standardisering af licensaftaler være fordelagtigt, da det er vanskeligt for bibliotekerne at skulle administrere mange forskellige licensaftaler.

Af høringssvaret fremgår, at ophavsretten er et spørgsmål om at sikre, at der er den rette balance mellem på den ene side rettighedshavernes interesse og på den anden side samfundets interesse. Da Danmark har valgt en løsning baseret på aftalelicenser, er det ifølge Statsbiblioteket vigtigt, at man ikke i aftalevilkår kan tilsidesætte lovbestemte indskrænkninger i ophavsretsloven. Statsbiblioteket foreslår i den forbindelse, at der bør indføres en hjemmel i ophavsretsloven, så aftalevilkår der strider imod undtagelsesbestemmelser er ugyldige.

I forhold til meddelelsens afsnit om handicappede finder Statsbiblioteket, at Kommissionens udmeldinger er meget positive, og at det anbefales at støtte Kommissionens bestræbelser på dette område.

Af meddelelsens afsnit om undervisning og forskning fremgår, at Kommissionen finder det hensigtsmæssigt, at den licensbyrde, et universitet bærer, begrænses. Herudover ønsker Kommissionen input til, hvilke mulige ordninger, der bedst kan løse problemet. Hertil bemærker Statsbiblioteket, at Kommissionen formentligt henviser til foranstaltninger til fremme af "Open Access" samt til spørgsmål om transnationale licensaftaler.

Statsbiblioteket finder, at videnskabelige artikler tjener flere formål, herunder spredning af information af forskningsresultater, og anfører, at opnåelsen af disse mål kun i mindre grad afhænger af, hvordan produktionen af artiklerne organiseres og finansieres. Produktionsomkostningerne er de samme, uanset hvilken produktionsform man vælger. Det danske biblioteksvæsen sikrer adgang til videnskabelig litteratur. Statsbiblioteket bemærker, at udgifter til at publicere artikler ikke kan antages at blive mindre.

Af meddelelsen følger, at Kommissionen vil foretage en nærmere undersøgelse af fænomenet brugerskab indhold, herunder de særlige behov for privatpersoner, som anvender beskyttede værker for at frembringe egne værker.

I høringssvaret advarer Statsbiblioteket mod at indføre en undtagelsesbestemmelse, der muliggør genbrug af brugerskab indhold.

Statsbiblioteket fremhæver, at det er vanskeligt at afgrænse, hvornår der er tale om en privatperson. Herudover bemærker de, at internetudbydere fx Facebook i høj grad tilegner sig brugerskabt indhold, og at en undtagelsesbestemmelse derfor vil gøre brugere af internettet forsvarsløse. Statsbiblioteket finder tillige, at der ikke er nogen grund til at forringe det retlige værn mod plagiering, da det kun vil bidrage til at forøge usikkerheden om, hvad der er tilladt og hvad der ikke er.

Endelig nævner Statsbiblioteket, at de eksisterende regler om citat, karikatur, parodi og pastiche vil kunne være tilstrækkeligt til at give råderum til det brugerskabte indhold.

Biblioteksrapporten

Biblioteksrapporten er en sammenslutning af Bibliotekarforbundet, Bibliotekschefforeningen, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Forskningsbiblioteksforening, Danmarks Skolebiblioteker, HK Kommunal Biblioteksudvalget, HK-STAT Danmark, Kommunernes Skolebiblioteksforening og TR-Kollegiet for de Statslige Biblioteker.

Høringssvaret fra Biblioteksrapporten er indholdsmæssigt næsten identisk med høringssvaret fra Statsbiblioteket, og der henvises derfor til ovenstående gennemgang. Til afsnittet om brugerskabt indhold supplerer Biblioteksrapporten dog med en bemærkning om, at de anbefaler anvendelsen af Creative Commons licenser.

Danske Handicaporganisationer (DH)

Høringssvaret fra DH relaterer sig til meddelelsens afsnit om handicappede (afsnit 3.4).

DH finder det positivt, at Kommissionen iværksætter et forum for de berørte parter, om de behov, personer med handicap har. DH anbefaler i den forbindelse, at handicapbevægelsens europæiske paraplyorganisation the European Disability Forum kommer til at deltage i dette forum, da det er vigtigt, at alle grupper af personer med problemer med at læse trykt tekst er repræsenteret.

DH fremhæver, at handicaporganisationer er i tvivl om, hvorvidt det vil være muligt at nå målet om at stille flere værker i tilgængelige formater til rådighed for personer med handicap ved at tilskynde forlæggerne til at gøre dette. DH anfører, at de i andre sammenhænge oplever, at der skal forpligtelser til, hvis man ønsker at sikre mennesker med handicap mulighed for at nyde deres rettigheder på lige fod med andre. DH finder derfor, at der er behov for at forpligte forlæggerne til at stille deres værker til rådighed i tilgængelige versioner, og at der er behov for, at standardisere forpligtelsen på tværs af landegrænser.

DH henviser til deres høringssvar til grønbogen om ophavsret i videnøkonomien, hvor de fremhæver, at der i Danmark er etableret et samarbejde mellem udgivere og organisationer, der bl.a. repræsenterer blinde og svagtseendes interesse. Dette er nævnt i grønbogen, som konkret henviser til Danmarks Blindebiblioteks ordning med e- og lydbøger. DH opfatter denne fremgangsmåde som en positiv måde at indgå licensordninger for mennesker med handicap.

I høringssvaret til grønbogen fremhæver DH, at det ofte er et problem, at mange informationer og værker offentliggøres i elektroniske formater, som er utilgængelige idet de ikke umiddelbart er læsbare for synshandicappede fx PDF formater. DH er derfor fortaler for, at der sker en international standardisering af, hvilke tilgængelige formater, værker skal offentliggøres i.

DH anførte desuden i høringssvaret til grønbogen, at det skal være vederlagsfrit at anvende et værk med henblik på konvertering til et tilgængeligt format, da konverteringen er afgørende for de handicappedes aktive deltagelse og uddannelse i samfundet på lige fod med andre.

Af høringssvaret til grønbogen fremgår tillige, at DH mener, at direktivet om retlig beskyttelse af databaser bør ændres, så det indeholder en særlig undtagelse for mennesker med handicap.

Det Danske Filminstitut

I høringssvaret fremhæver Det Danske Filminstitut, at det er vigtigt, at der udvikles et enkelt og omkostningseffektivt system vedrørende især online-fremstilling herunder med mulighed for online-formidling af ældre materialer (kulturarv).

Herudover finder Det Danske Filminstitut det vigtigt, at problematikken omkring forældreløse værker bliver løst, da det i særlig grad vil blokere for online-formidling.

Det Kongelige Bibliotek

Høringssvaret fra Det Kongelige Bibliotek er indholdsmæssigt næsten identisk med høringssvaret fra Statsbiblioteket og Biblioteksrapporten, og der henvises derfor til ovenstående gennemgang.

I relation til afsnittet om biblioteker og arkiver anfører Det Kongelige Bibliotek dog tillige, at de har forståelse for rettighedshavernes ønske om betaling for digitalisering og formidling af beskyttede værker, og at aftalelicens i forbindelse med digitaliseringsprojekter er en supplerende indtægtskilde for rettighedshaverne – særligt i forhold til out of print-værker. Hertil bemærker Det Kongelige Bibliotek, at det forudsætter, at rettighedshaverne er indstillet på at forhandle favorable priser, da det ellers vil udelukke digitalisering og formidling af ældre, men endnu beskyttede værker. Herudover oplyser Det Kongelige Bibliotek, at de endnu ikke har indgået aftaler, men at de første aftaler forventes at blive indgået i 2010.

Til afsnittet om undervisning og forskning supplerer Det Kongelige Bibliotek tillige med en bemærkning om, at de anbefaler, at offentligtgjorte resultater af offentligt finansieret forskning stilles vederlagsfrit til rådighed for offentligheden.

Dansk Forfatterforening, Danske Skønlitterære forfattere og Forlæggerforeningen (herefter Foreningerne)

Af høringssvaret følger, at meddelelsens indhold og planerne om at udarbejde en "ambitiøs helhedsstrategi for intellektuel ejendomsret" kan få helt afgørende betydning for

forfatterne og forlagenes muligheder for at kunne skabe, investere i, producere og udgive litteratur – i både trykt og digitalt format. Foreninger er derfor tilfredse med, at Kommissionen finder, at det er afgørende for stimuleringen af innovation i den vidensbaserede økonomi, at de intellektuelle ejendomsrettigheder beskyttes behørigt.

Foreningerne bemærker, at de fuldt ud støtter målsætningerne i Lissabonstrategien om udbredelse og formidling af viden på det indre marked. I høringssvaret opfordrer foreningerne regeringen til at arbejde for at sikre aftalemodellen med udgangspunkt i de positive danske erfaringer på området. Foreningerne advarer tillige mod, at Kommissionen vælger en model med flere undtagelser til ophavsretten, og bakker derfor fuldt op synspunkterne i regeringens høringssvar til Kommissionen om grønbogen om ophavsret i videnøkonomien.

Af høringssvaret følger, at Foreningerne finder den eksisterende ophavsretslovgivning velfungerende, da den bygger på forståelse for, at de lovgivningsmæssige rammer skal støtte kreativitet samt muliggøre opbygningen af nye markeder. En udvidelse af undtagelserne til eneretten vil ifølge Foreningerne udhule rettighedernes kommercielle værdi, og investeringslysten og risikovilligheden vil tilsvarende dale. Den danske ophavsretslov forudsætter på de fleste områder, at spørgsmål om tredjemands udnyttelse (fx undervisningsinstitutioner, biblioteker m.v.) reguleres via aftale mellem rettighedshaverne og brugerne. Foreningerne fremhæver, at der er flere eksempler på sådanne velfungerende aftaler. Aftalemodellen gør systemet fleksibelt og i hvert enkelt tilfælde kan aftalerne tilgodese og tage højde for f.eks. tekniske udviklinger og nye produkter.

I meddelelsens sidste afsnit oplistes Kommissionens konklusioner. Der lægges op til, at Kommissionen prioriterer tilgængelighed for handicappede, licensløsninger for massedigitalisering og løsninger vedrørende forældreløse værker.

Til afsnittet om tilgængelighed for handicappede henviser Foreningerne til ophavsretslovens § 17, som sikrer tilgængelighed for blinde, svagtseende, døve og talelidende samt personer i øvrigt, der pga. handicap er ude af stand til at læse trykt tekst. Foreningerne bemærker, at der på lydbogsområdet er et velfungerende samarbejde mellem rettighedshaverne og Nota, som bygger på en samarbejdsaftale, hvor Nota indlæser lydbøger til de synshandicappede mod en mindre honorering af forfatterne. Foreninger oplyser endvidere om de initiativer, der er igangsat på forlagene, for at tilgodese de synshandicappede. Som eksempel nævnes, at flere skolebogsforlag har lavet portaler, hvor skolebøger stilles til rådighed i digital form med syntetisk tale for elever med læsevanskeligheder.

Til Kommissionens prioritet om licensløsninger i forbindelse med massedigitalisering i EU, bemærker Foreningerne, at massedigitalisering ikke kun handler om bevaring og søgning, men også om online-formidling. I høringssvaret advarer Foreningerne om, at et kommercielt marked aldrig vil kunne konkurrere med materialer stillet gratis til rådighed af bibliotekerne. Foreninger henviser til forliget mellem Google og de amerikanske rettighedshavere, hvor en af de væsentligste indsigelser har været, at et massedigitaliseringsprojekt, som ikke sker på grundlag af aftaler med de involverede rettighedshave-

re, vil kvæle alle initiativer, som branchen i disse år udvikler på e-bog markedet. Foreningerne finder derfor, at det er afgørende for mulighederne for at kunne drive kommerciel forlagsdrift, at sådanne løsninger om massedigitalisering foregår efter aftale med rettighedshaverne.

Til Kommissionens prioritet om forældreløse værker henviser Foreningerne til, at Danmark har løst problemet med ophavsretslovens § 50, stk. 2. Denne bestemmelse muliggør netop, at der kan laves en aftalelicensløsning for forældreløse værker, så den manglende mulighed for at finde rettighedshaverne ikke er med til at forhindre digitaliseringsprojekter. Foreningerne gør opmærksom på ARROW-projektet, der er et eksempel på en løsning på europæisk plan, som er baseret på forhandlinger mellem biblioteker og rettighedshavere.

Endelig bemærker Foreningerne generelt, at aftaler og udviklingen af digitale produkter på det kommercielle marked vil kunne imødekomme de behov og ønsker, som opstår, i takt med at den digitale udvikling muliggør forskellige former for tilrådighedsstillelse. Samtidigt understreger Foreningerne, at det skal sikres, at der også fremover er incitament for at skrive og udgive litterære værker.